

بررسی پیامدهای تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی در امور آموزشی، پژوهشی، فرهنگی و اقتصادی زنان شهرستان خلخال^۱

* اقباله عزیزخانی

تاریخ دریافت مقاله: ۹۰/۰۳/۲۵

تاریخ تأیید مقاله: ۹۰/۰۸/۳۰

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی تأثیرات تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی بر ابعاد اقتصادی، اجتماعی، آموزشی و فرهنگی زنان تحصیل کرده شهرستان خلخال می‌پردازد. در این مطالعه هدف آن است که تأسیس دانشگاه چه تأثیراتی از ابعاد مختلف بر روی زنان داشته است. پژوهش با روش پیمایشی و جامعه آماری زنان تحصیل کرده شهرستان خلخال، بخش‌ها و توابع و حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۲۱۹ نفر می‌باشد. روش نمونه‌گیری تصادفی بوده است و تأثیر متغیر مستقل (تأسیس دانشگاه) بر ارتقای آموزشی، فرهنگی زنان بررسی شده است. نتایج نشان می‌دهد بین تأسیس دانشگاه با ارتقای آموزشی، فرهنگی و اقتصادی زنان رابطه وجود دارد. واژگان کلیدی: ارتقای آموزشی و فرهنگی زنان، سطوح مشارکت اجتماعی زنان، وضعیت اقتصادی تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی.

۱- این طرح با حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه انجام و تدوین گردیده است.

بیان مسأله

حرکت شتابنده توسعه آموزش عالی در دهه‌های پایانی قرن بیستم که به تدریج آموزش عالی را به آموزش همگانی مبدل ساخته است موجب ایجاد گرایش به افزایش سهم بخش خصوصی در آموزش عالی در میان کشورهای در حال توسعه به‌عنوان یک گرایش فراگیری عمومی شد در این راستا حجم فعالیت‌های دانشگاه آزاد اسلامی در مدت سه دهه از لحاظ گستردگی جغرافیایی، تنوع فعالیت‌ها و میزان درجه رشد استادان، دانشجویان، فارغ‌التحصیلان، طرح‌های پژوهشی، فعالیت‌های عمرانی و غیره آن‌چنان گسترده و انبوه است که می‌تواند نمونه‌ای مثال‌زدنی برای سیاست‌محوری و‌اکذاری امور به مردم و خصوصی‌سازی امور مختلف جامعه باشد. تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی در کشور با هدف گسترش واحدهای دانشگاهی حتی در دورترین مناطق توانسته است به بخش عظیم از مطالبات جوانان برای تحصیل در مراکز آموزش عالی پاسخ مثبت دهد که در این میان حضور و مشارکت زنان در آموزش عالی جایگاه ویژه‌ای دارد، زیرا بسیاری از زنان به دلیل وجود بُعد مسافتی که مراکز آموزش عالی از محل سکونت و خانواده‌شان داشت. امکان ادامه تحصیل نمی‌یافتند. با تأسیس دانشگاه آزاد در بیشتر شهرهای ایران از جمله شهرستان خلخال این امکان فراهم شد که زنان و دختران در کنار خانواده‌های خویش به تحصیل ادامه دهند، چرا که دانشگاه آزاد اسلامی با توسعه واحدهای دانشگاهی در بخش‌ها و شهرهای مختلف و با جدیت محرومیت‌زدایی از مناطق گوناگون کشور بستر مناسبی برای تحقق و بسط عدالت اجتماعی فراهم آورده است، و نقش تعیین‌کننده‌ای در توسعه و عمران شهرها، افزایش سطح معلومات شهروندان، بهره‌مندی مناطق محروم از آموزش عالی و گام‌های بلندی در توسعه فراگیر و متوازن بر تحقق عدالت اجتماعی برداشته است.

حال، سؤال محوری پژوهش حاضر آن است که دانشگاه آزاد اسلامی چه تأثیر در ارتقای نقش و جایگاه زنان دارد و تا چه حد توانسته است آن را تحقق بخشد؟

ضرورت تحقیق

دانشگاه آزاد اسلامی با ورود به هر شهر در کشور به رسالت خود به عنوان یک سازمان عمل نموده است، و علاوه بر تأثیر مستقیم بر آموزش عالی کشور توانسته است به درآمدزایی، فقرزدایی، اشتغال‌زایی توسعه مناطق دورافتاده و رقابتی کردن آموزش عالی کمک نماید، لذا با توجه به این که در ایران به نقش سازمانی در شکل‌دهی محیط پیرامون آن توجه کمتری شده است، در این پژوهش به بررسی تأثیر دانشگاه آزاد اسلامی در امور آموزشی و فرهنگی زنان شهرستان خلخال پرداخته شده است.

اهداف تحقیق

هدف کلی

هدف کلی تحقیق حاضر، بررسی تأثیر تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی بر ارتقای امور آموزشی، فرهنگی، اقتصادی زنان شهرستان خلخال می‌باشد.

اهداف جزئی

اهداف دیگر پژوهش حاضر عبارت است از:

- ۱- تعیین نقش دانشگاه آزاد اسلامی در ارتقای فرهنگی زنان شهرستان خلخال
- ۲- تعیین نقش دانشگاه آزاد اسلامی در ارتقای وضعیت اقتصادی زنان
- ۳- تعیین نقش دانشگاه آزاد اسلامی در ارتقای وضعیت مشارکت اجتماعی زنان
- ۴- تعیین نقش دانشگاه آزاد اسلامی در ارتقای آموزش زنان.

پیشینه تحقیق

۱- مقاله تأثیر تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی بر وضعیت فرهنگی اجتماعی مردم شهر خنج (جعفری‌نیا و دیگری، ۱۳۸۸).

روش مطالعه این مقاله پیمایشی و با استفاده از ابزار پرسشنامه می‌باشد. برای انتخاب جامعه آماری ۴۵ درصد از جمعیت بالاتر از ۱۸ سال خنج به صورت تخمینی انجام گرفته است. جمعیت شهرستان خنج تقریباً برابر ۲۰ هزار نفر می‌باشد.

نتایج تحقیق نشان می‌دهد که دانشگاه آزاد اسلامی توانسته است در افزایش مشارکت زنان در جامعه به بهبود روابط اجتماعی در بین مردم و افزایش گرایش به ادامه تحصیل در بین دانش‌آموزان گردد.

به‌طور کلی از زمان تأسیس دانشگاه آزاد در شهرستان خنج امید به بهبود وضعیت زندگی در بین مردم افزایش یافته است و به نظر می‌رسد که این عامل باعث کاهش مهاجرت شهروندان به شهرهای دیگر به امید زندگی بهتر، گردیده است. چرا که مردم خنج معتقدند، مهاجرت شهروندان از شهر خنج از زمان تأسیس دانشگاه آزاد کاهش یافته است. ۲- بررسی تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی بر وضعیت اقتصادی - اجتماعی شهرستان جهرم (رحیمی و دیگری، ۱۳۸۵).

پژوهش را با استفاده از روش‌های کمی و پیمایش و استفاده از ابزار پرسشنامه، انجام داده‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهد که دانشگاه آزاد واحد جهرم در ارتقای سطح تحصیلات شهروندان جهرمی تأثیر مثبت به میزان زیاد داشته است. از سوی دیگر، تأثیر این دانشگاه در شکوفایی بخش کشاورزی در مقایسه با بخش صنعت و بخش خدمات شهری نسبت به بخش خدمات روستایی و نهایتاً در بهبود وضعیت هنجارهای فرهنگی در مقایسه با بهبود هنجارهای مذهبی بیشتر بوده است.

۳- مقاله بررسی تأثیر دانشگاه آزاد اسلامی بر توسعه اقتصادی زندگی زنان از دیدگاه زنان شهر کازرون (درویشی و دیگران، ۱۳۸۹).

این پژوهش از نوع توصیفی - پیمایشی است و ابزار آن، پرسشنامه‌ی نگرش‌سنجی است، که نگرش آزمودنی‌ها را در مورد پیامدهای اقتصادی تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی در ابعاد گوناگون بررسی کرده است. داده‌های پژوهش نیز با استفاده از نرم‌افزار spss تحلیل شد. نتایج بررسی پیامدهای اقتصادی دانشگاه آزاد اسلامی نشان داد که از نظر زنان شهر کازرون این دانشگاه در افزایش درخواست زنان برای مشارکت در اداره‌ی امور، در افزایش تنوع شغلی، در ایجاد شغل و کمک به اقتصاد خانواده و معیشت زنان، در دستیابی به بازار اشتغال در کارایی و کسب درآمد زنان و دختران نقشی مثبت داشته است.

۴- بررسی نگرش مردم شهر نراق نسبت به تأثیرات دانشگاه آزاد اسلامی در سال ۱۳۷۷، (نور شرق دهاقانی، ۱۳۷۷).

داده‌های این تحقیق از دو طریق پرسشنامه و مراجعه‌ی حضوری به ادارات و ارگان‌ها به دست آمده است. نتایج آزمون نشان داد دانشگاه بر بهبود اوضاع اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شهر نراق در سطح $P = 0/01$ بیشتر از متوسط اثر داشته است. همچنین در تحلیل داده‌های گزارش شده از دستگاه‌های اجرایی شهر نراق مشخص گردید طی یک دوره‌ی ۵ ساله $64/6\%$ درآمد اداره برق، $27/7\%$ درآمد اداره آب، $29/7\%$ از درآمد بیمه‌ای شهر $52/9\%$ از درآمد مالیاتی شهر و $19/7\%$ از درآمد شهرداری نراق سهم دانشگاه آزاد بوده است. لذا دانشگاه آزاد اسلامی توانسته است در توسعه‌ی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شهر نراق تأثیر به‌سزایی داشته باشد چرا که اسناد، مدارک و درصد بالایی از پاسخگویان این موارد را تأیید نموده‌اند.

چهارچوب تئوریک (مروری بر دیدگاه‌ها و نظریه‌ها)

نظریه‌های نوسازی

در اغلب متون نوسازی با توسعه، رشد، صنعتی‌شدن، پیشرفت مترادف است. توسعه در نظر کی روشه عبارت است از کلیه بخش‌هایی که به منظور سوق‌دادن جامعه‌ای به سوی تحقق مجموعه‌ای منظم از شرایط زندگی فردی و حجمی صورت می‌گیرد که در ارتباط با بعضی ارزش‌ها مطلوب تشخیص داده است (کی‌روشه، ۱۳۷۳: ۲۱۳).

مایکل تودارو توسعه را جریانی چند بعدی می‌داند که مستلزم تغییرات اساسی در ساخت اجتماعی، طرز تلقی مردم و نهادهای ملی و نیز تسریع رشد اقتصادی و کاهش نابرابری است. به عقیده وی توسعه باید نشان دهد که مجموع نظام اجتماعی هماهنگ با نیازهای اساسی و خواسته‌های افراد و گروه‌های اجتماعی در داخل نظام، از حالت نامطلوب زندگی گذشته خارج می‌شود و به سوی وضع یا حالتی از زندگی که از نظر مادی و معنوی بهتر است، سوق می‌یابد (تودارو، ۱۳۷۴: ۲۷).

اما در تعریف انسانی از توسعه، می‌توان گفت: فرآیندی مربوط به انسان و دربارهی انسان است، توسعه، روندی است که در قالب آن همه انسان‌ها می‌توانند تمام ظرفیت‌های خویش را به‌عنوان یک انسان به کار گرفته و بهینه سازند.

توسعه فرآیند تحول بلندمدت و همه جانبه و ساختاری و کیفی درون یک نظام اجتماعی است که نیازهای رو به گسترش جمعیت را با روش عقلانی تا حدی که امکان دارد، برآورده می‌کند.

هر چند کلمات نوسازی و توسعه تعاریف متفاوتی دارد اما باهم قرابت دارند. - هر دو به حالات جامعه اشاره دارند. نظریه پردازان نوسازی بین جوامع سنتی، انتقالی و نوسازی شده تمایز قایل شده‌اند از طرف دیگر نظریه پردازان توسعه، از جوامع توسعه نیافته، در حال توسعه سخن می‌گویند.

اهداف توسعه

افزایش بهره‌وری، عقلانیت، افزایش سطح زندگی، بهبود نگرش‌ها و نهادهای موجود، وحدت ملی، استقلال ملی، انضباط اجتماعی.

تودارو نیز تأکید کرده است که توسعه هم واقعیتی مادی است و هم حالتی ذهنی که برحسب آن جامعه با ترکیب فرآیندهای اجتماعی، اقتصادی و نهادی وسایلی را برای به دست آوردن زندگی بهتر تأمین می‌کند.

افزایش سطح زندگی از جمله درآمد بالاتر، تأمین اشتغال بیشتر آموزش بهتر و توجه بیشتر به ارزش‌های فرهنگی و انسانی، یعنی تمام آنچه که نه تنها به پیشرفت مادی کمک می‌کند بلکه احترام به نفع شخصی و ملی بیشتری نیز ایجاد می‌کند (تودارو، پیشین: ۲۶).

ابعاد توسعه

توسعه اقتصادی یکی از اساسی‌ترین و رایج‌ترین برداشت‌های توسعه، به منظور بهبود محیط مادی، افزایش سطح درآمد ملی و سرانه توزیع عادلانه ثروت و تأمین رفاه مادی همه مردم است.

توسعه سیاسی: شامل ابعاد نوسازی اداری، نوسازی حقوقی، همبستگی ملی، مشارکت مردم از طریق نهادهای سیاسی، اجتماعی، حکومت قانون - میزان مشروعیت نظام است.

توسعه فرهنگی: توسعه فرهنگی شامل دسترسی به فرهنگ، آموزش و پرورش فرهنگی و هنری، ارتقای خلاقیت و نوآوری، تقویت هویت فرهنگی، ارتقای مبادلات فرهنگی، حفظ میراث فرهنگی، توسعه نگرش‌های قطعی در باب فرهنگ.

آموزش عالی و توسعه

در فرآیند نوسازی یکی از مهمترین نهادهای تولید شده نظام جدید دانشگاهی می‌باشد. تجربه کشورهای مختلف در جهان توسعه یافته و در حال توسعه نشان می‌دهد که دولت‌ها و مدیران ارشد از طریق تأسیس نهادهای جدیدی مانند ارتش، پالمان، صنعت، بوروکراسی، مدارس به سبک جدید، شهرسازی مدرن، احداث راه‌ها و توسعه حمل و نقل به تأسیس دانشگاه برای اهداف توسعه‌ی خود می‌پردازند.

در این میان نقش دانشگاه برجسته‌تر است چرا که دانشگاه، نهاد توسعه نیروی انسانی بوده و تأسیس و راه‌اندازی آن برای تربیت نیروی انسانی در سایر بخش‌ها لازم است. شکل‌گیری و رشد این نهاد تأثیر بسزایی در توسعه اجتماعی، اقتصادی و تسریع در روند توسعه علمی به جای می‌گذارد.

پارسونز

پارسونز ضمن پیشنهاد استفاده از روش‌های جامعه‌شناختی در مطالعه سازمان، سازمان را یک سیستم اجتماعی در نظر می‌گیرد که اهداف خاصی را دنبال می‌کند که آن اهداف بخشی از اهداف سیستم بزرگ‌تر جامعه محسوب می‌شد.

پارسونز به سیستم به‌عنوان یک کل می‌نگرد، یعنی اجزای به خودی خودی و بدون رابطه با کل بی معنی و اجزای یک سیستم طوری به یکدیگر پیوسته‌اند که هر یک از آنها برای دوام و بقای کل سیستم ضروری است، الگوی سازمان یافتن یک سیستم اجتماعی از طریق یک فرآیند مستمر در تبادل با محیط شکل می‌گیرد بنابراین کارکرد یک سیستم اجتماعی برای سیستم‌های دیگر مهم است (قلی‌پور، ۱۳۸۶: ۱۳۱).

یورگن هابرماس

او معتقد است که رسالت دانشگاه عبارت است از: انتقال دانش از نظر فنی قابل بهره‌برداری، یعنی دانشگاه‌ها هم ضرورت دارد نیاز جامعه را به نسل‌های متخصص برآورده سازند و هم به فکر تولید و اشاعه‌ای امر آموزشی در سطح بسیار وسیع باشند به علاوه بر این دانشگاه‌ها، نه تنها لازم است دانش فنی گسترده و قابل بهره‌برداری را انتقال دهند بلکه ضرورت دارد به فکر تولید، گسترش و اشاعه چنین دانشی باشند. دانشگاه‌ها لازم است موجب سرریز اطلاعات از بخش تحقیقات و پژوهش به کانال‌های صنعت، تسهیلات و رفاه اجتماعی شدن و تبدیل به دانش مشورتی و اطلاعات نظری - در رابطه با راهبردهای مدیریت، حکومت و سایر مراکز تصمیم‌گیری و بخش خصوصی - شوند. دانشگاه‌ها ضرورت دارد نیروهای فوق کارکردی - خارج از حد وظیفه - تربیت کند و اشاعه سنت‌های فرهنگی جامعه و رشد خودآگاهی سیاسی دانشجویان را موجب شود (حاجیان، ۱۳۸۷: ۱۲۳-۱۲۲).

ماکس وبر (پایه‌گذار جامعه‌شناسی سازمان‌ها) اعتقاد داشت که مطالعه سازمان‌ها ارتباط تنگاتنگی با نهادهای اجتماعی و به‌طور کلی جامعه دارد، مطالعات سازمانی باید بررسی کند که چگونه رشد سازمان‌ها به محیط پیرامونی تأثیرگذار بوده است (قلی‌پور، ۱۳۸۷: ۱۳۱).

پیتر ورسلی اظهار می‌کند که نوسازی به تمام تغییراتی که از جنبه‌های اجتماعی، سیاسی اشاره دارد که از آن جمله است: شهرنشینی، تغییرات در ساختار اشتغال، جابجایی اجتماعی، توسعه آموزش و پرورش.

اینکلیس و اسمیت که به مطالعات میدانی در این زمینه پرداخته‌اند، نوسازی را نوعی فرآیند اجتماعی روانی دانسته‌اند که طی آن افراد نگرش‌ها، ارزش‌ها و عقاید جدید شدن را کسب می‌کنند (زکیا، ۱۳۸۴: ۱۵۲).

بنابراین اکثر متغیرهای این تحقیق از نظریه نوسازی مشتق می‌شود. پیشرفت چرخه‌ی اقتصادی، ایجاد فرصت شغلی، توسعه شهرسازی توسعه حمل و نقل، ایجاد فرصت‌های بازاریابی، افزایش درآمد و کارایی، جلوگیری از مهاجرت، میزان آگاهی زنان و مردان نسبت به امور پیرامون کیفیت بالای زندگی، ارتقای سطح بهداشت، توسعه شاغل فرهنگی،

افزایش انگیزه تحصیل همگی از مؤلفه‌های مدرن است که در یک جامعه سنتی جایگاهی ندارد.

تمامی این مؤلفه‌های جدید به یاری یک یا چند سازمان جدید ممکن است در شهری شیوع یابد یکی از مهمترین سازمان‌های جدید دانشگاه آزاد اسلامی واحد خلخال است.

روش تحقیق

در این پژوهش از روش تحقیق پیمایشی برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده شده است، سؤال‌ها شامل دو قسمت که قسمت اول مشخصات دموگرافیک و قسمت دوم به بخش متغیرها می‌پردازد. محاسبات آماری در دو سطح آمار استنباطی و توصیفی می‌باشد. برای تجزیه و تحلیل از آماره‌های مربوط به متغیرها استفاده شده است. - پرسشنامه استفاده شده شامل ۳۴ سؤال تستی می‌باشد - گویه‌ها با طیف لیکرت اندازه‌گیری شده است.

در این پژوهش جامعه آماری کلیه زنان فارغ‌التحصیل و مشغول به تحصیل در ترم آخر که تا سال ۱۳۸۹ طبق اطلاعات به‌دست آمده (۶۵۰ نفر) می‌باشند، تعداد ۲۱۹ طبق فرمول کوکران با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند، با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب گردیدند.

۶۵۰ نفر شامل زنان شهرستان خلخال و بخش‌های تابعه خلخال، خورش رستم و هسجین و کوثر می‌باشند که در ادارات (بیشتر آموزش و پرورش و بهداشت و درمان) شاغل می‌باشند.

عملیاتی و شاخص‌بندی متغیرها

متغیرهای وابسته

مؤثر بودن تحصیل در تربیت فرزندان	} ارتقای آموزشی
ادامه تحصیل در خلخال	
یادگیری کامپیوتر و اینترنت	
تشویق دیگران برای تحصیل در دانشگاه (زنان)	
عضویت در کتابخانه	
رفع اشکالات درس دیگران	

شرکت در تصمیم‌گیری مربوط به خانواده
 اخذ گواهینامه رانندگی و علاقه‌ی به آن
 توان اظهار نظر در موضوعات مختلف
 مشارکت در کارهای گروهی
 رفت و آمد با همسایگان

ارتقای فرهنگی

شرکت در انتخابات و عضو شورشدن
 شرکت در مجالس مذهبی
 اطلاع‌رسانی مشکلات شهر به مسئولین
 شرکت در برنامه‌های دانشگاه

مشارکت

بهبودی وضعیت اشتغال
 شرکت در تعاونی‌های تولیدی
 تحصیل برای اشتغال و درآمد

ارتقای اقتصادی

ضریب آلفای گویه‌های مربوط به هر یک از متغیرها

جدول شماره (۱): ضریب آلفا

گویه‌ها	تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی (متغیر مستقل)	وضعیت اقتصادی زنان (کرایش زنان به اشتغال)	مشارکت اجتماعی زنان (مشارکت زنان در امور اجتماعی)	مشارکت سیاسی زنان (افزایش آگاهی سیاسی)	ارتقای آموزش و فرهنگ
ضریب آلفای کرونباخ	۰/۶۶۳	۰/۶۳۶	۰/۶۳۸	۰/۶۱۹	۰/۷۴۵

برای سنجش اعتبار محتوای پرسش‌نامه از نظرات متخصصان، استادان دانشگاهی و کارشناسان خبره استفاده شده است.

نمونه‌گیری در این پژوهش به‌علت همگن بودن جامعه آماری تصادفی ساده بوده است. برای به‌دست آوردن حجم نمونه از فرمول کوکران استفاده شده که در این فرمول $p = 0/5$ و $q = 0/5$ در نظر گرفته شده است. چون جامعه آماری ۶۵۰ نفر می‌باشد و حجم نمونه ۲۱۹ نفر است.

یافته‌ها

فرضیه (۱): بین تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی با ارتقای آموزشی و فرهنگی زنان رابطه معنی‌دار وجود دارد.

جدول شماره (۵):

متغیر	ضریب همبستگی	سطح معناداری
ارتقای فرهنگی	۰/۵۴۶	۰/۰۰۰

جدول شماره (۶):

متغیر	ضریب همبستگی	سطح معناداری
ارتقای آموزش	۰/۸۱۷	۰/۰۰۰

با توجه به اطلاعات جدول آزمون پیرسون با $0/01$ درصد خطا سطح معنی‌داری $sig = 0/000$ که نشان‌دهنده تفاوت معنی‌داری بین تأسیس دانشگاه با ارتقای فرهنگی زنان می‌باشد و همچنین میزان همبستگی پیرسون برابر $0/546 =$ که نشان‌دهنده رابطه بین متغیرهاست در نتیجه با توجه به اطلاعات جدول فرضیه H. ابطال فرضیه H_1 تأیید می‌گردد.

فرضیه (۲): تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی با ارتقای سطح مشارکت اجتماعی زنان رابطه معنی‌داری وجود دارد.

جدول شماره (۷):

متغیر	ضریب همبستگی	سطح معناداری
سطوح مشارکت اجتماعی زنان	۰/۲۲۴	۰/۰۰۰

با توجه به این‌که متغیر مستقل (تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی) و متغیر مستقل (سطوح مشارکت اجتماعی زنان) هر دو فاصله‌ای - فاصله‌ای است از آزمون پیرسون استفاده شده

است این آزمون در فاصله اطمینان ۹۹٪ سنجش شده است سطح معنی دار برابر $\text{sig} = ۰/۰۰۰$ که نشانگر رابطه معنی داری بین تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی و مشارکت اجتماعی زنان می باشد. و همچنین میزان همبستگی پیرسون ۰/۳۲۴ است که نشان دهنده شدت رابطه نسبتاً قوی و مستقیم بین این دو متغیر تأسیس دانشگاه و مشارکت اجتماعی است. در نتیجه با توجه به اطلاعات جدول فرضیه H. ابطال و فرضیه H_۱ تأیید می شود.

فرضیه (۳): بین تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی با ارتقای وضعیت اقتصادی زنان رابطه معنی داری وجود دارد (اشتغال زنان).

جدول شماره (۸):

متغیر	ضریب همبستگی	سطح معناداری
وضعیت اقتصادی زنان (اشتغال)	۰/۲۲۲	۰/۰۰۰

با توجه به این که متغیر مستقل (تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی) و متغیر وابسته (وضعیت اقتصادی زنان «اشتغال») هر دو فاصله ای - فاصله ای است از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است این آزمون در فاصله اطمینان ۹۹٪ سنجش شده است سطح معنی دار برابر $\text{sig} = ۰/۰۰۰$ که نشانگر رابطه معنی دار می باشد. همچنین میزان همبستگی پیرسون ۰/۳۲۳ است که نشان دهنده شدت رابطه نسبتاً قوی و مستقیم بین تأسیس دانشگاه و وضعیت زنان است. در نتیجه با توجه به اطلاعات جدول فرضیه H. ابطال و فرضیه H_۱ تأیید می شود.

فرضیه (۴): بین تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی با ارتقای سطح مشارکت سیاسی زنان رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول شماره (۹):

متغیر	ضریب همبستگی	سطح معناداری
ارتقای مشارکت زنان	۰/۴۰۰	۰/۰۰۰

با توجه به این که متغیر مستقل (تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی) و متغیر وابسته (ارتقای سطوح مشارکت زنان) هر دو فاصله ای - فاصله ای است از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است این آزمون در فاصله اطمینان ۹۹٪ سنجش شده است سطح معنی دار

برابر $\text{sig} = ۰/۰۰۰$ است که نشان‌دهنده رابطه معنی‌داری بین تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی و ارتقای مشارکت سیاسی زنان می‌باشد. و همچنین میزان همبستگی پیرسون برابر $۰/۴۰۰$ است که نشان‌دهنده شدت رابطه نسبتاً قوی و مستقیم بین این دو متغیر تأسیس دانشگاه دانشگاه با ارتقای مشارکت سیاسی زنان است. در نتیجه با توجه به اطلاعات جدول فرضیه H_0 ابطال و فرضیه H_1 تأیید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

سؤال‌های محوری که در این پژوهش وجود دارد این است که تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی چه تأثیری بر نقش و جایگاه زنان شهر خلخال دارد و نگرش زنان شهر خلخال به پیامدهای تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی چگونه است؟ و دانشگاه آزاد اسلامی تا چه حدی توانسته نقش و جایگاه زنان شهرستان خلخال را ارتقا دهد؟ همچنان که از نتایج تحقیق پیداست در فرضیه اول بین تأسیس دانشگاه و ارتقای آموزش فرهنگی زنان رابطه معنی‌داری وجود دارد. تحصیلات دانشگاهی با ایجاد شرایط مناسب اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و آموزشی و افزایش تخصص زنان زمینه‌ی اشتغال مناسب‌تری را فراهم می‌سازد. شرایط مناسب‌تر افزایش درآمد بیش‌تری را به همراه خواهد داشت. و افزایش درآمد باعث تقویت بنیه‌های اقتصادی، فرهنگی، آموزشی و سیاسی زنان می‌شود. و این عوامل موجب یک نوع نگرشی مثبت نسبت به تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی می‌شود و همچنین تحصیل در مدارج بالاتر را به همراه خواهد داشت. چرا که توسعه و گسترش ابعاد گوناگون اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی یک جامعه به توسعه و گسترش آموزش عالی آن وابسته است.

ماکس ویر اعتقاد بر این داشت که مطالعه سازمان‌ها ارتباط تنگاتنگی با نهادهای اجتماعی و به‌طور کلی جامعه دارد. مطالعات سازمانی لازم است بررسی کند چگونه رشد سازمان‌ها به محیط پیرامونی تأثیرگذار بوده است.

دانشگاه‌ها از گران‌بهارترین ذخایر شناخته می‌شوند که جامعه برای پیشرفت و توسعه در اختیار دارد. امروزه این مراکز به لحاظ دارا بودن دانش و فن، در سطح جهان از اعتبار زیادی برخوردارند و از عوامل عمده‌ی دگرگونی اجتماعی محسوب می‌شوند. نهادهای

آموزش عالی ضرورت دارد جوانان را برای تغییرات و دگرگونی‌های مداوم در جهان سراسر متحول امروز آماده نمایند. به همین دلیل دانشگاه‌ها نمی‌توانند صرفاً به صلاحیت فنی و علمی خود بسنده نمایند، بلکه لازم است رسالت فرهنگی خود را با توجه به ساخت اجتماعی و فرهنگی بومی خود به انجام رسانند (رئوفی، ۱۳۷۴: ۸۵).

همچنین نتایج پژوهش در بعد وضعیت اقتصادی نشان می‌دهد که نسبت معنی‌داری از زنان شهر خلخال این نقش که با تأسیس دانشگاه آزاد اسلامی با ایجاد شغل در شهر به اقتصاد خانواده و معیشت زنان کمک کرده است، تأثیرگذار بوده است.

تحقیقی که توسط کویایی انجام شده است به این نتیجه رسید که دانشگاه آزاد اسلامی علاوه بر نقشی که در تأمین نیروی متخصص جهت رشد و توسعه اقتصادی کشور ایفا نموده است با تأیید این دانشگاه در اقصی نقاط کشور به پیوندهای عمیق اجتماعی و فرهنگی جامعه اسلامی نقش مهمی داشته است (کویایی، ۱۳۷۷: ۱۳۲).

از منظر سیستمی، «دانشگاه» به محلی اطلاق می‌شود که بر اساس دید اصولی، داده‌های آن شامل: سرمایه، ساختمان، تجهیزات، برنامه، امکانات، نیروی انسانی و نهایتاً نوجوانانی به نام دانشجویست. دانشگاه شامل آموزش، پژوهش، خدمات، انتقال میدان فرهنگی، علوم و فنون است. صادره‌های دانشگاه نیز شامل: نیروی انسانی متخصصی و ماهر در زمینه‌های مختلف، و همچنین اختراع و اکتشاف و نوآوری علمی و گسترش دامنه‌ی علم و دانش است (حاجیان‌ی و دیگر، ۱۳۸۷: ۱۲۳).

افزایش سطح اشتغال زنان راهی در جهت مبارزه با فقر عمومی در بین آنان می‌باشد، با این‌که زنان نیمی از کل جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند ولی فقط ۱۲ درصد آنان در بین فعالیت از نظر اقتصادی شاغل‌اند. موانع اشتغال زنان صرفاً اقتصادی نیست، بلکه جنبه فکری، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی نسبت به زنان غیرشاغل تفاوت پیدا می‌کنند. حتی دختران آنان در مقایسه با دختران، زنان غیرشاغل آرمان تحصیلی و شغلی بالاتری به دست می‌آورند (عبد الهی، ۱۳۸۷: ۱۵۹).

منابع

- ۱- پژوهشنامه علوم اجتماعی، سال اول، شماره چهارم، زمستان ۱۳۸۶.
- ۲- حاجیان‌ی، ا. و دیگر، نقش دانشگاه آزاد اسلامی در توسعه اجتماعی، با همکاری معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی، مرکز تحقیقات استراتژیک جمع تشخیص مصلحت نظام.

- ۳- صیوری، م. (۱۳۷۹) جامعه‌شناسی سازمان‌ها، تهران: انتشارات شیتاب.
- ۴- توسلی، غ. (۱۳۷۵) جامعه‌شناسی کار و شغل، تهران: انتشارات سمت.
- ۵- رایینز، ا. (۱۳۷۷) رفتار سازمانی، مفاهیم، نظریه‌ها و کاربردها، جلد سوم، سازمان، ترجمه: علی یارسانیان و محمد اعرابی، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.
- ۶- رئوفی، م. (۱۳۷۴) دانشگاه و توسعه فرهنگی، فصلنامه‌ی پژوهشی و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، شماره ۲.
- ۷- عالم، ع. (۱۳۸۰) بنیادهای علم سیاست، تهران: نشر نی.
- ۸- عبدالهی، م. (۱۳۸۷) زنان در عرصه عمومی، انتشارات جامعه‌شناسان، تهران.
- ۹- غفاری، غ و دیگری. (۱۳۸۲) جامعه‌شناسی مشارکت، تهران: انتشارات نزدیک.
- ۱۰- فصلنامه مطاعات فرهنگی - دفاعی، سال چهارم، شماره ۱۲، (۱۳۸۷).
- ۱۱- فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خلیلال، سال پنجم، شماره ۲۰، (۱۳۸۸).
- ۱۲- فصلنامه زن در جامعه، سال اول، شماره اول، (۱۳۸۹).
- ۱۳- قلی‌پور، آ. (۱۳۸۱) جامعه‌شناسی سازمان‌ها، تهران: انتشارات سمت.
- ۱۴- کرباسی، م. (۱۳۸۷) نقش دانشگاه آزاد اسلامی در جنبه‌های فرهنگی، اقتصادی، مجموعه مقالات اولین اجلاس بررسی عملکرد دانشگاه آزاد اسلامی.
- ۱۵- معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی. (۱۳۸۷) دفتر گسترش تولید علم، تهران.